

Dr. Berk Kenan KOYUNCU

**SÖZLEŞMEDEN DOĞAN
ALACAK HAKKININ MUACCELİYETİ**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	V
YAZARIN ÖNSÖZÜ.....	IX
KISALTMALAR.....	XIX
Giriş.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

MUACCELİYET KAVRAMI VE MUACCELİYETE İLİŞKİN ÖZELLİKLER

I. İFA ZAMANININ GÖRÜNÜMÜ OLARAK MUACCELİYET VE İFA EDİLEBİLİRLİK.....	5
A. Genel Olarak İfa Zamanı.....	5
B. Muacceliyet Kavramı.....	6
C. İfa Edilebilirlik Kavramı ve İfa Edilebilirliğin Muacceliyet ile İlişkisi	13
1. İfa Edilebilirlik Kavramı	13
2. Muacceliyet ve İfa Edilebilirliğin Yasadaki Düzenleniş Şekli	16
3. İfa Edilebilirliğin Muacceliyet ile İlişkisi.....	18
a. Genel Olarak.....	18
b. Edimin Muacceliyetten Önce İfa Edilemeyeceği Haller..	23
II. BORÇ, ALACAK HAKKI VE TALEP HAKKI KAVRAMLARININ MUACCELİYET İLE İLİŞKİSİ.....	33
A. Borç ile Alacak Hakkı İlişkisi ve Bu Bağlamda Muacceliyete Dair Terminolojinin Tespiti.....	33
B. Muacceliyet ile Alacak Hakkı Arasındaki İlişki.....	37

C. Alacak Hakkı İle Talep Hakkı Arasındaki İlişki ve Bu İlişkinin Muacceliyet Bakımından Değerlendirilmesi	40
III. MUACCELİYETİN BORÇLU TEMERRÜDÜNÜN GERÇEKLEŞMESİ İLE İLİŞKİSİ	55
IV. SÜREKLİ EDİMLER BAKIMINDAN MUACCELİYET	73
V. BORÇLUNUN SAHİP OLDUĞU DEFİLERİN MUACCELİYET İLE İLİŞKİSİ.....	82
A. Genel Olarak.....	82
B. Ödemezlik Def'i ve TBK m. 98'in Alacaklıya Tanındığı Defi Hakkının Muacceliyetle İlişkisi.....	86
C. Zamanaşımı Def'inin Muacceliyetle İlişkisi	95
VI. EKSİK (DOĞAL) BORÇ OLARAK DEĞERLENDİRİLEN İLİŞKİLER BAKIMINDAN MUACCELİYET	103
VII. SÖZLEŞMENİN HÜKÜMSÜZLÜK HALLERİNİN MUACCELİYETE ETKİSİ.....	110
VIII. İVAZ MİKTARINI ALACAKLININ BORÇLUYA BİLDİRECEĞİ HALLER BAKIMINDAN MUACCELİYETE İLİŞKİN DEĞERLENDİRME	116
IX. MUACCELİYET GERÇEKLEŞMEDEN İFA (EDA) DAVASI AÇILMASININ SONUCU.....	128
A. Genel Olarak.....	128
B. Alman ve İsviçre Hukuku'ndaki Görüşler.....	131
C. Türk Hukuku'ndaki Görüşler	136
D. Yargıtay Uygulaması	143
E. Değerlendirme.....	150

İKİNCİ BÖLÜM

MUACCELİYETİN BELİRLENMESİ

I. MUACCELİYETİN SÖZLEŞME İLE BELİRLENMESİ	165
A. Genel Açıklamalar	165

B. TBK m. 117/II Anlamında Belirli Vade Kararlaştırılması.....	169
1. Belirli Vade Kavramı ve Muacceliyetle İlişkisi.....	169
2. TBK m. 117/II Anlamında Belirli Vadeden Söz Edebilmek İçin Gerekli Şartlar	173
3. Hafta veya Aya Atıf Yapılarak Kararlaştırılan Belirli Vade ...	185
4. TBK m. 117/II Anlamında Belirli Vadenin Kanundan Doğmasının Mümkün Olup Olmadığı Meselesi	189
C. Sözleşme Taraflarından Birine Muacceliyeti Belirleme Hakkının Verilmesi.....	193
1. Genel Olarak.....	193
2. Edimin İfa Edileceği Günü Belirleme (Belirli Vadeyi Tayin) Hakkının TBK m. 117/II kapsamında Alacaklıya Verilmiş Olması.....	194
3. Belirleme Hakkının Borçluya Verilmiş Olması.....	205
4. Belirleme (Bildirimde Bulunma) Hakkının Kanundan Doğması.....	210
D. Edimin Bir Olayın Gerçekleşmesinden İtibaren Belirli Bir Süre İçinde veya Sonunda İfa Edileceğinin Kararlaştırılması Halinde TBK m. 117/II Anlamında Belirli Vadenin Söz Konusu Olup Olmayacağı Sorunu	215
1. Türk ve İsviçre Hukuku'ndaki Görüşler	215
2. Yargıtay Uygulaması	218
3. Alman Hukuku'ndaki Durum.....	225
4. Değerlendirme.....	230
E. TTK m. 1530 Hükmünün Muacceliyet ve TBK m. 117/II Anlamında Belirli Vade Bakımından Değerlendirilmesi.....	237
1. Sözleşmede Ödeme Vadesi veya Süresi Belirlenmemiş Olması (TTK m. 1530/IV).....	237
2. Ödeme İçin Sözleşmede Belirlenen Vade veya Sürenin TTK m. 1530/V'e Aykırılık Taşımaması.....	241
F. Taraflar Arasındaki Sözleşmenin Kesin Vadeli İşlem Niteliğinde Olması	246
1. TBK m. 124 / b. 3 Anlamında Kesin Vadeli İşlem	246

2. Nispi Kesin Vadeli İşlem-Mutlak Kesin Vadeli İşlem Ayrımı.....	269
3. Satış Sözleşmesine Özgü Haller Bakımından Değerlendirme.....	283
a. Ticari Satışlarda Satıcının Borcu için Belirli Vade Kararlaştırılması ve Buna Bağlı Sonuçlar	283
b. Satış Sözleşmesinde Alıcının Satış Bedelini Ödemede Temerrüde Düşmesine İlişkin Özellikler.....	298
(1) Satılanın Zilyetliği Satış Bedeli Ödendikten Sonra veya Ödenme Anında Devredilecekse	298
(2) Satılanın Zilyetliği Satış Bedeli Ödenmeden Alıcıya Devredilmişse.....	302
G. Muacceliyetin Ne Zaman Gerçekleşeceği Belli Olmayan Bir Olaya Bağlanması.....	308
H. Muacceliyetin Gelecekte Gerçekleşmesi Şüpheli Bir Olaya Bağlanması	313
I. Karşılıklı Borç Yükleyen Sözleşmelerde Önce İfa Yükümlülüğünün Kararlaştırılmış Olması	322
1. Genel Olarak.....	322
2. Önce İfa Yükümlülüğünün Çeşitleri	323
3. Önce İfa Alacaklısının Alacaklı Temerrüdüne Düşmesinin Muacceliyete Etkisi.....	328
J. Vade ve Sürelerin Belirlenmesine İlişkin Kanundaki Hükümler	331
1. Genel Olarak.....	331
2. Bir Takvim Ayına Atıf Yapılarak Belirlenen Vade	332
3. Sürelerin Belirlenmesi.....	335
a. Genel Esaslar.....	335
b. Gün Olarak Belirlenmiş Süre.....	339
c. Hafta Olarak Belirlenmiş Süre.....	341
d. Ay Olarak Belirlenmiş Süre	341
4. Vadenin Tatil Gününe Denk Gelmesi.....	344

5. İş Saatlerinde İfa.....	351
6. Sürenin Uzatılması.....	357
II. MUACCELİYETİN KANUNDAKİ ÖZEL HÜKÜMLERE GÖRE BELİRLENMESİ	360
A. Genel Olarak.....	360
B. Taşınır Satışında Bedel Alacağının Muacceliyetine İlişkin TBK m. 234.....	362
C. Kira Bedeli Alacağının Muacceliyetine İlişkin TBK m. 314.....	365
1. Genel Esaslar.....	365
2. Kiraya Verenin Önce İfa Yükümlülüğü.....	380
D. Eser Sözleşmesinde Bedel Alacağının Muacceliyetine İlişkin TBK m. 479.....	383
1. TBK m. 479/I Kapsamında Muacceliyet.....	383
2. TBK m. 479/II Kapsamında Muacceliyet	395
E. Kefalet Sözleşmesine İlişkin Hükümler Kapsamında Kefalet Alacağının Muacceliyetinin Değerlendirilmesi.....	398
1. Genel Olarak.....	398
2. Adi Kefaletle İlişkin TBK m. 585 Kapsamında Değerlendirme.....	403
3. Müteselsil Kefaletle İlişkin TBK m. 586 Kapsamında Değerlendirme.....	406
4. Kefilin Takibine İlişkin TBK m. 590 Kapsamında Değerlendirme.....	410
a. Asıl Borçlunun İflasının Kefaletten Doğan Alacağın Muacceliyetine Etkisi (TBK m. 590/I).....	410
b. Asıl Alacağın Muacceliyetinin Süre İçeren Bildirime Bağlı Olmasının Kefaletten Doğan Alacağın Muacceliyetine Etkisi (TBK m. 590/III).....	413
5. Süreli ve Süreli Olmayan Kefalet Bakımından Değerlendirme.....	417
a. Süreli Kefalet Bakımından (TBK m. 600).....	417

b. Süreli Olmayan Kefalet Bakımından (TBK m. 601)	419
6. Alacaklının Ödemeyi Kabul Külfetini düzenleyen TBK m. 593 Kapsamında Değerlendirme	422
a. Asıl Alacağın Muaccel Olması Üzerine Alacaklının Kefilin Yapacağı Ödemeyi Kabul Külfeti	422
b. Asıl Alacak Muaccel Olmadan Kefilin Ödeme Yapabilme İmkânı	425
7. Asıl Alacağın Muacceliyetinin Ertelenmesinin Kefile Etkisi	427
III. MUACCELİYETİN HUKUKİ İLİŞKİNİN ÖZELLİĞİNE GÖRE BELİRLENMESİ	430
IV. MUACCELİYETİN DERHAL GERÇEKLEŞMESİ	442
A. Genel Olarak	442
B. “Derhal” Kavramı	446
C. Sözleşmenin Kurulma Anı Bakımından Değerlendirme	449
V. MUACCELİYETİN ERTELENMESİ	452
A. Genel Olarak	452
B. Erteleme Sözleşmesi	456
1. Genel Bakış	456
2. Süreli İhtar Bakımından Değerlendirme	463
3. Erteleme Sözleşmesinin Şekli	466
C. Ertelemenin Sonuçları	474
D. Pactum De Non Petendo	484
E. Muacceliyetin Ertelenmesi Sonucunu Doğurabilecek Diğer Haller	491

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MUACCELİYETİN ZAMANAŞIMI VE TAKAS İLE İLİŞKİSİ

I. GENEL OLARAK	503
-----------------------	-----

II. MUACCELİYETİN ZAMANAŞIMI İLE İLİŞKİSİ.....	505
A. Genel Olarak Zamanaşımı	505
B. Zamanaşımı Süresinin Muacceliyetten İtibaren Başlaması	
Kuralı.....	507
1. Genel Olarak.....	507
2. Kuralın Çeşitli Olasılıklar Bakımından Değerlendirilmesi..	510
3. Alacağın Muaccel Olduğunun veya Varlığının	
Bilinmemesinin Zamanaşımı Süresinin Başlangıcına	
Etkisi	516
4. Zamanaşımı Süresinin Başlangıcına İlişkin OR 2020	
Tasarısında Benimsenen Farklı Model	518
5. Zamanaşımı Süresinin Muacceliyetten İtibaren	
Başlamasına İlişkin Özel Haller	520
a. Vekâlet Verenin İade (Verme) Talebi Bakımından	
Zamanaşımı Süresinin Başlangıcı	520
b. Ömür Boyu Gelir ve Benzeri Dönemsel Edimlerde	
“Alacağın Tamamı” Bakımından Zamanaşımı	
Süresinin Başlangıcı (TBK m. 150)	528
C. Zamanaşımı Süresinin Muacceliyetten İtibaren	
Başlamasının İstisnası Olarak TBK m. 149/II	535
1. TBK m. 149/II Hükmünün Genel Çerçevesi	535
2. Tüketim Ödücü Sözleşmesinde Ödücün İadesi	
Talebine İlişkin Zamanaşımı Süresinin Başlangıcı.....	539
D. Muacceliyete İlişkin Anlaşmaların Zamanaşımı Süresinin	
Başlangıcına Etkisi	541
III. MUACCELİYETİN TAKAS İLE İLİŞKİSİ	545
A. Takasın Şartı Olarak Alacağın Muaccel Olması.....	545
B. Aktif Alacağın Muaccel Olması Şartının İstisnaları	550
1. Borçlunun İflası (TBK m. 142).....	550
2. Tarafların Anlaşması.....	555
C. Alacağın Devrinde Takasa İlişkin Özellikler ve Bunun	
Muacceliyet ile İlişkisi.....	557

XVIII

1. Alacağı Devredene Karşı Takas Beyanında Bulunulması Bakımından	557
2. Alacağı Devralana Karşı Takas Beyanında Bulunulması Bakımından	558
3. OR 2020 Art. 169 Düzenlemesinin Mevcut OR Art. 169 (TBK m. 188) ile Karşılaştırılması	565
SONUÇ	569
KAYNAKÇA	589